

Додаток до листа від 16.01.2017 до Чигиринської районної державної адміністрації

**Коментарі НЕЦУ до «Попередньої ОВНС розширення ДП «Перемога Нова»»,
МХП**

16.01.2017

Загальні коментарі

Заяву про наміри щодо будівництва бригад з вирощування батьківського поголів'я птиці в адміністративних межах Рацівської сільради Чигиринського району Черкаської області за межами населеного пункту від 2016р. було опубліковано 5 листопада 2016 року, проте, документація - матеріали (попередньої) оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС), на яку подавалось посилання у заяві не були доступні за двома вказаними адресами, що знаходяться у безпосередній близькості до громад, на які буде здійснюватися вплив від об'єкту тваринництва не була доступною громадськості протягом близько 2 тижнів.

Наявна документація відповідає рівню нетехнічного резюме низької якості, у той час, як належна, хоч і попередня, ОВНС проекту об'єктів підвищеної небезпеки мала б мати набагато більше охоплення та деталізацію. Проект стосується будівництва: 6 майданчиків-бригад по 100 тис голів кожна з вирощування батьківського поголів'я, 3 майданчики-бригади ремонтного молодняка по 110 тис голів кожна і 1 майданчик-ділянка з утримання півників (3 пташника, кількість голів не вказана, с.11). У сумі буде одночасно утримуватись близько або більше мільйона голів курей-бройлерів та півників на обмеженій території для бригад у 10,5-11 га, на невідомій відстані одна від одної (не зазначено у матеріалах).

Пропонуємо лише частину зауважень, оскільки матеріали неможливо вдосконалити, необхідно переробити наново більш якісно та із залученням незалежних експертів. Пропонуємо також, через виникнення великого громадського резонансу, провести громадську експертизу.

Матеріали не містять оцінку стадії будівництва, не розглядаються альтернативні ділянки розміщення та технології. Немає аналізу та оцінки тиску від входження монополіста та компанії такої величини на території даної місцевості, на малі підприємства та фермерські господарства. Землі, на які розраховує «Перемога нова» сьогодні знаходяться в аренді місцевих фермерів. Прихід великого гравця буде негативно впливати на конкуренцію між підприємцями, і призведе до витіснення малих фермерів з цих земель.

Звіт про моніторингову оцінку ЄБРР¹ рекомендував „Оновлення процедур придбання землі з метою їх приведення у відповідність до стандартів ЄБРР, зокрема Вимоги до реалізації проектів (ВРП) №5, з впровадженням цих процедур при необхідності на рівні

1

<http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395251162591&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

підприємства. Це передбачає встановлення формальних вимог щодо комунікації, залучення сторін та оприлюднення інформації“, проте, про це не відомо на сьогодні. Громади не сприймають таємничі укладання договорів щодо аренди з меншістю жителів і це призводить до напруги, оскільки потенційні впливи будуть відчувати на собі усі місцеві жителі.

Немає інформації щодо стану ґрунтів та їх цінності. Для побудови пташників родючі ґрунти з ділянок у 10-11 гектарів на кожен бригаду будуть зняті. Незрозуміло, що буде зроблено з цими ґрунтами та чому саме ці території обрані для будівництва.

Абсолютно не зазначено падіж курей, його прогнозований рівень та утилізацію.

Також не відомий термін експлуатації об'єктів виробництва та плани виведення об'єктів з експлуатації.

Програма “Розвиток сільських територій” Стратегії розвитку Черкаської області зазначає: “Черкаська область має значний природний потенціал і збережені традиції агровиробництва. Проте, цей сектор економічно не розвинений настільки, щоб випускати та експортувати за межі області продукцію з високою доданою вартістю. Впливати на економічний розвиток сільських районів слід шляхом підтримки механізмів кооперації агровиробників, диверсифікації с/г виробництва, навчально-інформаційної підтримки, розвитку неаграрних видів бізнесу.”² Як видно, розвиток великих підприємств не є пріоритетним для області і дане підприємство не є “неаграрним” видом бізнесу. “Основною метою Програми є збільшення доданої вартості аграрного виробництва, створення додаткових можливостей для збільшення доходів малих і середніх агровиробників та сільського населення, а також розвиток інфраструктури сільських громад.”

Неналежну увагу приділено туристичній привабливості краю, адже у Стратегії розвитку Черкаської області є створення туристичного кластера³ та відпочинкової інфраструктури “Туристична Чигиринщина” в Чигиринському районі.

Не проведений аналіз яким чином підприємство вплине на ці плани, тому що всі об'єкти потенційної зацікавленості туристів знаходяться досить близько до потенційних виробничих ділянок: від околиці с. Рацево до мікрорайону Новий Чигирин (частина міста Чигирин) близько 4 кілометрів, від околиці с. Рацево до околиці міста Чигирин (так званий район «технікуму) також близько 4 кілометрів, від с.Рацево до с.Суботів близько 11 кілометрів, від с. Рацево до урочища Холодний Яр близько 30 кілометрів.

Вважаємо оманливими зазначені «Будівництво даного об'єкту викликано розширенням виробництва м'ясної продукції в Україні на основі новітніх зарубіжних технологій та обладнання...» - ринкова потреба м'яса птиці не може бути обґрунтуванням для розширення даного підприємства. На сьогодні – це єдиний продукт м'ясної індустрії, що

² http://www.ck-oda.gov.ua/docs/2015/01072015_econom.pdf

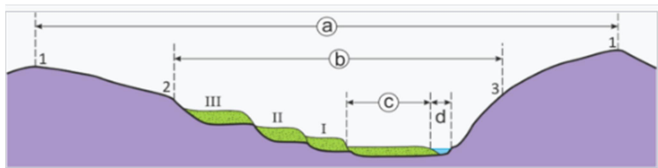
³ http://www.ck-oda.gov.ua/docs/2015/01072015_econom.pdf

наситив ринок, й МХП є монополістом у цій сфері. Навіть найкращі технології німецьких та голандським виробників не можуть знизити всі потенційні негативні наслідки такого величезного виробництва через його концентрацію та певній ділянці. В Європі будівництво такого розміру просто неможливе.

Рельєф території та водне середовище

Лише побіжно описаний рельєф території та його об'єкти, на яких планується будівництво. Проте, саме на них необхідно було б зосередитись, описуючи вихідний стан навколишнього середовища "... найбільш великими елементами рельєфу ... являються тераси: надзаплавна, I надзаплавна, II надзаплавна, III надзаплавна, IV надзаплавна. Із малих форм зустрічається яружно-балкова мережа, заболочені. Всі форми рельєфу, які зустрічаються в тому чи іншому випадку пов'язані з ерозійно-аккумуляційною діяльністю р. Дніпро та його припливів".

Крім того, що важливо описати, яким чином будуть змінений природний стан та використання ділянок під об'єкти будівництва: чи потрібні будуть заходи по зневодненню, чи заливаються ці території в залежності від опадів та сезону, способи використання на сьогодні та яким чином зміни призначення вплине на їх використання та біорізноманіття довкола, стан ґрунтових вод.

Схематичний поперечний розріз річкової долини

- a — ширина річкового басейну;
- b — ширина річкової долини;
- c — заплава;
- d — русло;
- I — перша надзаплавна тераса;
- II — друга надзаплавна тераса;
- III — третя надзаплавна тераса;
- 1 — вододільна лінія;
- 2 — перегин схилу долини;
- 3 — умовна точка на схилі без терас, що відповідає рівню точки 2

Об'єкти плануються побудувати на межі водоохоронної зони, де відбуваються "тимчасові та постійні підтоплення земель"⁴.

Матеріали ОВНС стверджують, що "Негативний вплив планованого об'єкту на водне середовище відсутній", проте, підтвержень цьому немає.

Водопостачання

⁴ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF>

Не вказані реальні об'єми води (для напування птиці, а також для технічних потреб), що будуть використовуватись підприємством.

Не описано, чи наявні джерела підземних вод є тими самими, звідки населення ближніх сіл та Чигирин отримує питні води.

Рекомендація “Резюме звіту про моніторингову оцінку”⁵ щодо використання підземних вод зазначає, що МХП мало б “Забезпечити виконання поглибленої оцінки сукупних впливів на водокористування для всіх проектів розширення” (с.10 резюме) не виконана. Ситуація з водокористуванням підприємства та його вплив на водопостачання для населення не оприлюднюється та не розповсюджується компанією.

Відсутні декілька об'єктів в оцінці

У Заяві про наміри будівництва нових бригад для вирощування яєць відсутні декілька об'єктів що згадуються в ОВНС, а саме ділянка для утримання півників (3 пташника) та послідосховище.

“На послідосховищі протягом року відбуватиметься перетворення посліду в перегній...” (с.13) - Не зрозумілою є технологія переробки гною, необхідно розписати детально.

Як ми бачимо на досвідах інших підприємств МХП в Черкаському, Канівському районах та Вінницькій області - навіть заявлені технології не дотримуються. Організовані послідосховища простоюють пустими, а тим часом гній зберігається на полях у “тимчасових буртах” без належної ізоляції від опадів та захисту ґрунтів.

Санітарно-захисна зона

В документі стверджується що відстань – санітарно-захисна зона (СЗЗ) від об'єктів виробництва до житлової забудови повинна бути щонайменше 1000 м, посилаючись на нормативи Державних санітарних правил та ДБН Б.2.4-3-95 для підприємств що утримують від 100 до 400 тис. голів птиці. Кожна із запланованих бригад має ємність 100 (для бригад батьківського стада) або 110 (бригади реммолодняку) птахомість і відстань до житлової забудови розраховували базуючись на цьому нормативі від кожної окремої бригади. Проте якщо ж взяти сукупну ємність всієї запланованої ділянки, а це загалом 9 бригад +ще три курники для півників (з невідомою їх кількістю) виходить поголів'я близько 1 мільйона і відповідно норматив санітарної зони в 1000 м не може бути застосованим. Мінімальною відстань має бути 1200м.

А відповідно до п.5.7 та додатку №2 ДСП 173-96 де підтверджується дуже високий потенціал забруднення атмосфери над сельбищними територіями даних населених пунктів, внаслідок високої повторюваності напрямку вітру в бік житлових забудов. А отже, в розрахунках та на схемі розташування бригад необхідно відповідно до законодавства максимально збільшити санітарно-захисну зону в напрямку вищевказаних населених пунктів – в три рази (до 3600 м).

5

<http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395251162591&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

Не зрозуміло, чи прораховувався вплив від курників до околиці міста Чигирин та до водних свердловин, що подають воду всьому місту Чигирин, адже відстань до цих свердловин - близько одного кілометра.

Також у одному із випадків відстань згідно картосхеми є не достатньою - 955 метрів від забудови села Розсошинці. Це зниження СЗЗ має бути обгрунтованим та затвердженим відповідними державними органами.

Викиди в атмосферу

Згідно Заяви про наміри, фактично не має впливу на навколишнє середовища (проте в ОВНС розписані деякі заходи щодо захисту водного середовища та ґрунтів), єдине що припускається це “викиди в атмосферу в межах нормативів”, проте ні в заяві ні в ОВНС не вказуються жодні кількісні показники викидів. В пункті 7 ОВНС є перелік забруднюючих речовин і парникових газів, але без кількості. В пункті 4.1.1 вказано що “на лінійних джерелах викидів неможливо технічно провести прямі інструментальні вимірювання... то контроль на цих джерелах не проводиться”. Необхідно прорахувати та включити ці викиди до впливів.

Стічні води

Матеріали ОВНС оминають важливі деталі, які є вже проблемними в діяльності компанії в інших регіонах: “Пташники матимуть внутрішню каналізацію з жижезбірниками для відстоювання води та зниження кількості завислих речовин та БСК (біохімічне споживання кисню) в стічних водах, що утворюються під час мийки пташників в період технічної перерви” (с.13) та “Виробнича каналізація пташника передбачає відведення стічних вод, утворених після миття пташників”. (с.14), проте, не зрозуміло до якого рівня відбудуватиметься очистка у жижезбірнику та яким чином далі буде утилізуватись вода після миття пташників.

Якщо планується вивозити стічні води на очисні споруди, то не вказано, яка кількість таких стічних вод буде утворюватися, які саме очисні споруди мають на увазі, яка їхня здатність до очистки таких відпрацьованих вод.

Утилізація побутових стоків також не зрозуміла - які очисні будуть використовуватись - які об'єми передбачаються.

Вентиляція

Проектом передбачене очищення лише “зовнішнього повітря від пилу та інших речовин фільтрами припливних систем”.

Не передбачені встановлення фільтрів для очищення повітря, що буде вивільнятися з бригад та інших об'єктів. Недостатньо зазначити “на об'єктах діяльності будуть використовуватися новітні передові технології та обладнання, які даватимуть можливість мінімізувати викиди забруднюючих речовин...” (с.18) без підтверджуючих на це фактів та наданих цифр. Крім того, найкраще європейське обладнання не гарантує мінімізацію викидів, оскільки плановані об'єкти такої величини є занадто сконцентровані

на достатньо близькій відстані. Тому необхідна кумулятивна оцінка впливів від всіх бригад та інших існуючих об'єктів господарства.

Висновки та рекомендації:

- Необхідно провести належну оцінку впливу на навколишнє середовище із залученням незалежних експертів/консультантів та представників громадськості. Використання послуг компанії «Спектр», що є підрозділом МХП для розробки матеріалів оцінки не викликає довіру громадськості щодо подібної документації. Загальна якість матеріалів є низькою:
Обстеження первинного стану навколишнього середовища має бути описане належним чином. Це включає особливо протирічливі аспекти постачання води та її використання, утилізацію забруднених вод, встановлення санітарно-захисної зони. Оцінку кумулятивних впливів усіх бригад та існуючих об'єктів повинно бути проведено.
- Статус документів попередньої оцінки будівництва бригад з вирощування батьківського поголів'я птиці в адміністративних межах Рацівської сільради Чигиринського району Черкаської області за межами населеного пункту є незрозумілим, оскільки немає такого поняття у законодавстві України.
Необхідно роз'яснити статус документів та провести належні громадські слухання по повним матеріалам ОВНС із залученням всіх зацікавлених сторін.
- Є ризик, що прихід великого гравця, що планує заключати договори оренди-емфітевзису на 49 років, буде мати негативний вплив на конкуренцію між бізнесом та призведе до економічного витіснення малих фермерів з цих земель.
- Оскільки обласні програми⁶ розвитку націлені сприяти неаргарному розвитку та збільшення доходів малих і середніх агровиробників та сільського населення – вважаємо за доцільне районній адміністрації розглядати альтернативні можливості розвитку району.
- Рекомендації Звіту про моніторингову оцінку ЄБРР⁷ від лютого 2016 року досі не виконані стосовно поглибленої оцінки сукупних впливів на водокористування для всіх проектів розширення компанії Миронівський хлібопродукт- дочіне підприємство «Перемога нова», розробка формального Пакету матеріалів щодо придбання земель, розгляд усіх можливих альтернативних розміщень, поводження з відходами (гноївкою), та залучення всіх зацікавлених сторін до кончультаций, що призводить до напруження між членами громад.
Підприємство ризикує отримати іміджеві втрати та зрештою, довіру міжнародного кредитора, що приведе до можливого замороження інвестицій.

РДА повинна зробити усі можливі кроки задля зменшення соціальної напруги навколо потенційного інвестора та проекту, сприяти проведенню відповідно до законодавства України громадські слухання та дослухатись до думки місцевого населення.

⁶ http://www.ck-oda.gov.ua/docs/2015/01072015_econom.pdf

⁷ <http://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395251162591&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>